

ПРИЕТИ ТЕКСТОВЕ

P8_TA(2016)0480

Достъп до енергия в развиващите се държави

Резолюция на Европейския парламент от 1 декември 2016 г. относно достъпа до енергия в развиващите се държави (2016/2885(RSP))

Европейският парламент,

- като взе предвид целите за устойчиво развитие (ЦУР), по-специално ЦУР № 7 относно достъпа до енергия и ЦУР № 12 и № 13 за устойчиво потребление и производство и съответно за изменението на климата,
- като взе предвид инициативата „Устойчива енергия за всички“ (SE4ALL), поета от ООН през 2011 г.,
- като взе предвид инициативата на Комисията „Стимулиране на развитието“, стартирана през 2012 г. с цел предоставяне на достъп до устойчива енергия за още 500 милиона души в развиващите се държави до 2030 г.,
- като взе предвид член 208 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), който предвижда, че намаляването и, в дългосрочен план, изкореняването на бедността са основната цел на политиката на ЕС за развитие,
- като взе предвид член 191 от ДФЕС и политиката на ЕС в областта на климата,
- като взе предвид Регламент (ЕС) № 233/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2014 г. регламента за създаване на финансов инструмент за сътрудничество за развитие¹ (ИСР), и по-специално приложение I към него, което включва разпоредби относно устойчивата енергия в географските програми, и приложение II към него, което съдържа разпоредби относно устойчивия енергиен компонент на тематичната програма на ИСР „Глобални обществени блага и предизвикателства“ (ГОбП),
- като взе предвид съответните програмни документи в рамките на ИСР и в рамките на Европейския фонд за развитие (ЕФР), включително националните индикативни програми (НИП), които включват приоритетния сектор на енергията, както и годишните програми за действие (ГПД) за изпълнение на тези НИП,

¹ ОВ L 77, 15.3.2014 г., стр. 44.

- като взе предвид инициативата от 2014 г. за коридор за чиста енергия в Африка, която цели насърчаване на ускореното разгръщане на възобновяемата енергия в Африка и намаляване на въглеродните емисии и зависимостта от внос на изкопаеми горива,
- като взе предвид своя контрол на съответните проекти за програмни документи за ИСР и ЕФР, преди те да бъдат одобрени от комитетите за ИСР и ЕФР,
- като взе предвид 21-вата конференция на страните (COP 21) по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК), проведена се в Париж през декември 2015 г., както и приемането на Парижкото споразумение — първото универсално и правно обвързващо споразумение относно климата на световно равнище,
- като взе предвид 22-рата конференция на страните (COP 22) по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК), проведена се в Маракеш от 7 до 18 ноември 2016 г.,
- като взе предвид срещата на високо равнище под председателството на Идрис Деби, президент на Африканския съюз, Алфа Конде, президент на Република Гвинея, Нкосазана Дламини-Зума, председател на Комисията на Африканския съюз, Акинвуми Адесина, председател на Африканската банка за развитие, в присъствието на представители на Европейския съюз — Стефано Мансервизи, генерален директор на генерална дирекция „Международно сътрудничество и развитие“, и Феличе Цакео, заместник-началник на отдел С6, „Енергия и изменение на климата“, и Сеголен Роаял, министър на екологията, устойчивото развитие и енергетиката, посветена на инициативата за възобновяеми източници на енергия и за партньорство между ЕС и АС, проведена на 21 септември 2016 г., успоредно с Общото събрание на Организацията на обединените нации в Ню Йорк,
- като взе предвид доклада от 16 ноември 2000 г. на Световната комисия по язовирите: „Нова рамка за вземането на решения“,
- като взе предвид своите резолюции от 27 септември 2011 г. относно инфраструктурата на язовирите в развиващите се държави¹, от 2 февруари 2012 г. относно сътрудничеството за развитие на ЕС в подкрепа на целта за универсален достъп до енергия до 2030 г.², както и от 12 юни 2012 г. относно ангажирането със сътрудничество в областта на енергийната политика с партньори извън нашите граници: стратегически подход за сигурни, устойчиви и конкурентни енергийни доставки³,
- като взе предвид специален доклад № 15/2015 на Сметната палата на ЕС от 6 октомври 2015 г. относно помощта от Енергийния фонд на АКТЬ—ЕС за възобновяемата енергия в Източна Африка,
- като взе предвид въпроса до Комисията относно достъпа до енергия в

¹ ОВ С 56 Е, 26.2.2013 г., стр. 67.

² ОВ С 239 Е, 20.8.2013 г., стр. 83.

³ ОВ С 332 Е, 15.11.2013 г., стр. 28.

развиващите се държави (О-000134/2016 — В8-1809/2016),

- като взе предвид предложението за резолюция на комисията по развитие,
- като взе предвид член 128, параграф 5 и член 123, параграф 2 от своя правилник,
- А. като има предвид, че устойчивият достъп до финансово достъпна, надеждна и безопасна енергия е от решаващо значение за задоволяването на основни човешки потребности и права, включително достъп до чиста вода, канализация, безопасна и сигурна среда, здравно обслужване, отопление и образование, както и че такъв достъп е от съществено значение за почти всички видове икономическа дейност и ключов двигател на развитието; като има предвид, че достъпът до енергия е свързан с аспекти относно сигурността и геополитическото положение, както и че въпросите, свързани с енергетиката, могат да се превърнат в двигател на конфликти;
- Б. като има предвид, че 1,2 милиарда души нямат достъп до електричество и че за дори още повече хора този достъп е ненадежден; като има предвид, че половината от населението без достъп до електричество живее в Африка; като има предвид, че това количество се увеличава, тъй като населението на този континент нараства по-бързо от темповете, с които се разширява достъпът до енергия;
- В. като има предвид, че от гледна точка на достъпа до електричество положението в Африка на юг от Сахара е най-тежко на световно равнище, но тъй като енергийният сектор в този регион се развива, вероятно е до 2040 г. в областта от Африка на юг от Сахара да се употребява толкова електричество, колкото е било общото потребление през 2010 г. на Индия и Латинска Америка, взети заедно;
- Г. като има предвид, че повече от 70% от общото потребление на енергия в Африка идват от възобновяеми източници, но почти всички от тях произхождат от традиционно използване на биомаса; като има предвид, че съществуват огромни възможности за включване на други източници, по-специално свързани със слънчева и вятърна енергия;
- Д. като има предвид, че демографските тенденции в Африка ще имат голямо въздействие върху изискванията за използването на земята за растителна продукция, както и върху необходимостта от дърва за горене;
- Е. като има предвид, че на обезлесяването в световен мащаб се дължат почти 20% от всички емисии на CO₂; и като има предвид, че разчитането в голяма степен на традиционна биомаса и неефикасните готварски печки излагат на риск земите с гориста и храстова растителност в много региони от Африканския континент;
- Ж. като има предвид, че 2,3 милиарда души използват традиционна биомаса за готвене, например дървени въглища, и това често има сериозни последици за здравето и околната среда; като има предвид, че жените са обременени в непропорционална степен от използването на такива материали, включително чрез събирането на дърва за огрев, което може да отнема много време и освен това излага на риск тяхното здраве; като има предвид, че използването на подобрени готварски печки намалява времето и усилията, необходими за приготвяне на храна;

- З. като има предвид, че Африка е едновременно континентът с най-голям потенциал за възобновяема енергия на планетата и континентът, който изостава в най-голяма степен по отношение на електрификацията;
- И. като има предвид, че енергийната бедност е най-разпространена в селските райони, но предоставянето на достъп до енергия в развиващите се области на бързо разрастващите се градове също е голямо предизвикателство поради географското положение, положението със свързаността и липсата на инфраструктура, както и като има предвид, че най-бедните държави в Африка са тези с най-високи сметки за енергия;
- Й. като има предвид, че е от съществено значение да продължи развитието на все още младите пазари за електрификация на селските райони, докато те достигнат зрялост и самостоятелност, както и да продължи подкрепата на програми с акцент върху възобновяеми, ефективни и децентрализирани енергийни решения от малък мащаб;
- К. като има предвид, че енергийната бедност се характеризира и от аспекти, свързани с пола; като има предвид, че последиците от енергийната бедност са по-тежки за жените;
- Л. като има предвид, че осигуряването на достъп до финансово достъпна, надеждна, устойчива и модерна енергия за всички до 2030 г. е универсална цел за устойчиво развитие № 7; като има предвид, че спазването на ангажиментите за действия в областта на климата освен това изисква сериозни и разумни усилия в сферата на енергетиката, и като има предвид, че следователно Африка е изправена пред двойно по-голямо предизвикателство, тъй като трябва драстично да увеличи достъпа на своите граждани до основни енергийни услуги и същевременно да изпълни своите ангажименти съгласно споразумението относно изменението на климата;
- М. като има предвид, че в доклада на Програмата на ООН за околната среда, озаглавен „Световни тенденции в инвестициите за възобновяема енергия през 2016 г.“, се посочва, че годишните световни инвестиции за 2015 г. в нови възобновяеми мощности са повече от два пъти по-големи в сравнение с такива инвестиции в електроцентрали, захранвани от въглища и газ; като има предвид, че пазарът на възобновяема енергия беше доминиран от вятърни и слънчеви фотоволтаични инсталации; и като има предвид, че през 2015 г. за първи път инвестициите във възобновяеми енергийни източници бяха по-големи в развиващите се, отколкото в развитите държави;
- Н. като има предвид, че докладът на Световната комисия по язовирите от 16 ноември 2000 г. стига до заключението, че големите язовири, от една страна, не са успели в очакваната степен да предоставят електричество и вода и да ограничат щетите от наводнения, а от друга — са оказали огромно социално и екологично въздействие, и че усилията за смекчаване на това въздействие са били до голяма степен неуспешни;
- О. като има предвид, че целта за постигането на всеобщ достъп до енергия е преплетена с целта за постигане на климатична справедливост;

- П. като има предвид, че климатичната справедливост свързва правата на човека с развитието, за да се постигне насочен към човека подход, като се спазват правата на най-уязвимите лица и се споделят по равен и справедлив начин тежестите, ползите и последиците от изменението на климата;
- Р. като има предвид, че непоследователните потоци от финансови средства за борбата с изменението на климата и трансферът на технологии във връзка с изменението на климата могат да изложат на риск желанието на африканските лидери да развиват възобновяема енергия, за да изпълнят програмата за индустриализация на континента;
- С. като има предвид, че в Парижкото споразумение се подчертава необходимостта от подкрепа за всеобщия достъп до устойчива енергия в развиващите се държави, по-специално в Африка, чрез укрепване на развитието на възобновяеми източници на енергия;
- Т. като има предвид, че са налице многобройни доказателства и широк консенсус, че децентрализираното производство на енергия от възобновяеми източници в малък мащаб, местни мрежи и решения извън електропреносната мрежа често са най-ефективните, както и че такива решения водят до най-голям принос към общия напредък по отношение на развитието и постигат най-добри резултати в свеждането до минимум или избягването на отрицателното въздействие върху околната среда;
- У. като има предвид, че върху местното производство на енергия от възобновяеми източници се поставя акцент в Регламента за ИСР и в програмите за ИСР и ЕФР и че проектите в сферата на енергетиката следва да бъдат разработени по такъв начин, че да отразяват разбирането на предимствата от децентрализираното производство на енергия от възобновяеми източници;
- Ф. като има предвид, че помощта на ЕС за развитие в сферата на енергетиката рязко е нараснала и за периода 2014—2020 г. се очаква тези разходи да достигнат 3,5 милиарда евро; като има предвид, че 30 НИП, половината от които за африкански държави, включват приоритетния сектор на енергията;
- Х. като има предвид, че Енергийният фонд на АКТБ—ЕС, който беше създаден през юни 2005 г., цели насърчаване на достъпа до модерни енергийни услуги за бедното население в селските и крайградските зони, със силен акцент върху Африка на юг от Сахара и възобновяемата енергия; като има предвид, че свързаният с тази тема специален доклад № 15/2015 на Сметната палата на ЕС отправи редица препоръки до Комисията за по-обоснован избор на проекти, укрепване на дейностите по наблюдението и увеличаване на перспективите за устойчивост;
- Ц. като има предвид, че неотдавна е започнала Инициатива за финансиране на електрификацията (ElectriFI), и като има предвид, че други финансови договорености включват механизми за съчетаване на безвъзмездни средства от ЕС и заеми или капитал от публични и частни източници на финансиране (механизми за смесено финансиране) за различни части на света, за дейностите на Европейската инвестиционна банка в сферата на енергетиката в рамките на нейния мандат за външно кредитиране, както и за дейностите в енергийната

област на доверителния фонд за инфраструктура ЕС—Африка;

- Ч. като има предвид, че за постигането на ЦУР № 7 е необходимо нарастващо участие на частните инвестиции; като има предвид, че всяко решение за насърчаване на използването на публично-частни партньорства чрез смесено финансиране в развиващите се държави следва да се основава на задълбочена оценка на тези механизми и на извлечените поуки от минал опит; като има предвид, че при всички обстоятелства трябва да се избягват безвъзмездни помощи за проекти, които вече са търговски жизнеспособни;
- Ш. като има предвид, че приоритет трябва да бъде обучението на местен специализиран и на висококвалифициран персонал, за да се гарантира достъпът до енергия в развиващите се страни, и като има предвид, че значителна част от финансирането следва да бъде посветено на този приоритет;
- Щ. като има предвид, че субсидиите за изкопаеми горива в световен мащаб са около 500 милиарда щатски долара годишно, че причиняват по-скоро повишаване, отколкото намаляване на емисиите на парникови газове, и че обикновено са от по-голяма полза за относително състоятелните хора, отколкото за бедните; като има предвид, че тези субсидии следва постепенно да бъдат премахнати, за да могат по този начин правителствата да освободят значителни средства за много по-ефективни социални политики, както и за разширяване на достъпа до финансово достъпна, надеждна, устойчива и модерна енергия, с помощта на която да се намаляват неравенствата и да се повишава качеството на живота;
1. припомня, че достъпът до енергия ускорява развитието; насочва вниманието към мащаба и последствията на енергийната бедност в развиващите се държави и към значителното участие на ЕС в усилията за намаляване на тази бедност; подчертава необходимостта от полагане на големи и съгласувани усилия от страна на правителствата, гражданското общество и други заинтересовани страни в засегнатите държави, както и от страна на международните партньори, за намаляване на енергийната бедност и за постигане на ЦУР № 7, което изисква полагането на специални усилия в отдалечените селски райони, особено в райони, които са извън електропреносната мрежа; припомня, че политиките в областта на търговията и изменението на климата следва взаимно да се подпомагат за постигането на устойчиво развитие и за изкореняване на бедността, в съответствие с Програмата до 2030 г. и с Парижкото споразумение;
 2. подчертава силната връзка между енергийните въпроси и потенциалните въпроси, свързани със сигурността, и счита, че управлението на енергетиката, макар и трудно за прилагане, е от съществено значение за икономическото и човешкото развитие в развиващите се страни;
 3. отбелязва, че електрификацията е постигната благодарение на подкрепата от страна на публичните органи, която от своя страна зависи от доброто управление на услугите по електроразпределение и от способността на държавите да упражняват своите суверенни функции;
 4. призовава ЕС да се включи свързаното с равенството между половете измерение във всички свои политики в областта на енергетиката, като поставя акцент върху жените със специфични потребности;

5. подкрепя инициативата на Комисията „Стимулиране на развитието“, целяща осигуряване до 2030 г. на достъп до устойчива енергия за още 500 милиона души в развиващите се страни чрез програмни елементи като създаването на механизъм за техническа помощ, като се използват експерти на ЕС за разработване на технически експертен опит в развиващите се страни и за насърчаване на изграждането на капацитет и на трансфера на технологии; подчертава ролята на енергетиката като двигател в много други области, като например здравеопазване, образование, питейна вода, селско стопанство, както и телекомуникация и достъп до интернет; подчертава, че инициативата „Стимулиране на развитието“ трябва да бъде приведена в пълно съответствие с целите на политиката за развитие на ЕС, посочени в Договора от Лисабон;
6. счита, че макар и да са кратки, съответните разпоредби от Регламента за ИСР, за които е взето съвместно решение от Парламента и Съвета, представляват солидна основа за помощта на ЕС за развитие в сферата на енергетиката; припомня, че тези разпоредби са насочени към достъпа до енергия и поставят акцент върху местните и регионални възобновяеми енергийни източници и върху гарантирането на достъп за бедните хора в отдалечените региони;
7. приветства Инициативата за финансиране на електрификацията (ElectriFI), която осигурява гъвкава и приобщаваща структура, което позволява участието на различни партньори като частния сектор, публичните институции и местните органи, които могат да се възползват в еднаква степен и при същите пазарни условия от предимствата, като надлежно се отчитат нуждите и възможностите в целевата държава/регион; припомня, че участието на партньори от частния сектор на местно равнище и на организациите на гражданското общество ще бъде от решаващо значение за повишаване на ефективността и на действията и на отговорността за тях;
8. призовава Комисията редовно да докладва на своя уебсайт какво е направено за постигане на целта на нейната инициатива за „Стимулиране на развитието“, да определи каква част от общия размер на финансирането за производство на енергия в развиващите се държави е изразходвана за възобновяема енергия, за отдалечени региони, за обучение на персонала, за създаване на ноу-хау и на умения на местно равнище, както и за местни решения и за решения извън електропреносната мрежа, и я призовава да направи кратко, но възможно най-точно описание на участието на различните заинтересовани страни в приключилите и текущите действия;
9. подчертава големия потенциал на възобновяемите енергийни източници в Африка по отношение на производството на вятърна и слънчева енергия за осигуряване на достъп до енергия за всички, особено в селските райони; посочва, че цената на фотоволтаичното оборудване има съществено влияние върху действителното използване на слънчевия потенциал в Африка; поради това призовава ЕС и неговите държави членки да улеснят трансфера на технологии за внедряването им в развиващите се страни;
10. отбелязва, че Африка разполага с около 10% от теоретичния световен потенциал за производство на електроенергия от водноелектрически централи; припомня, че глобалното затопляне ще засегне атмосферните валежи, и следователно ще представлява все по-голямо предизвикателство от гледна точка на достъпа до

питейна вода и продоволствената сигурност; припомня също така, че Световната комисия по язовирите посочва, че бедните, другите уязвими групи и бъдещите поколения най-вероятно ще понесат непропорционален дял от социалната и екологичната цена на големите язовирни проекти, без да получат съизмерим дял от икономическите ползи; заявява отново, че малките язовири за производство на електроенергия са по-устойчиви и икономически жизнеспособни от големите язовири за производство на електроенергия;

11. препоръчва финансовите институции (агенции за двустранно подпомагане, многостранни банки за развитие, агенции за експортно кредитиране и ЕИБ) да гарантират, че всеки проект за изграждане на язовир, чието финансиране е одобрено, е в съответствие с насоките на Световната комисия по язовирите; подчертава по-специално, че всяко планиране на язовири следва да се оценява съгласно пет критерия: равнопоставеност, ефикасност, процеси на вземане на решения при по-широко обществено участие, устойчивост и отчетност; по-специално припомня, че когато проекти засягат коренното население и племенните народи, тези процеси трябва да зависят от тяхното свободно, предварително и информирано съгласие;
12. припомня, че биоенергията е комплексен енергиен източник, който е свързан със селското стопанство, горското стопанство и промишлеността и който оказва въздействие върху екосистемите и биологичното разнообразие; отбелязва по-специално, че развитието на биомаса за производството на енергия поставя нови заплахы например по отношение на продоволствената сигурност, сигурността на поземлената собственост, обезлесяването и деградацията на земите; припомня, че водният отпечатък на биоенергията следва да се вземе предвид, тъй като в много части на Африка вече се изпитва недостиг на вода, а около една трета от производствения район на Африка вече е класифициран като сух район; следователно подчертава, че за да се изпълни седмата цел за устойчиво развитие в областта на енергията, е необходимо, както в ЕС, така и в развиващите се страни, да се разработят строги и обвързващи екологични и социални критерии за устойчивост по отношение на производството на биомаса;
13. подчертава необходимостта от подкрепа на високоефективни готварски печки и на прехода към съвременни горива за готвене, за да се противодейства на бързо изчерпване на ресурси от дървен материал;
14. изразява надежда от наличието на различни инициативи на международно равнище за насърчаване на устойчив достъп до енергия в развиващите се държави, по-специално в Африка, но настоява за необходимостта от подобряване на координацията с цел постигане на по-голяма ефикасност; призовава ЕС и неговите държави членки да предоставят подкрепа и техническа помощ при изпълнението на плана за действие на инициативата за африкански коридор за чиста енергия, която цели задоволяването до 2030 г. на половината от общото потребление на електроенергия от чисти, местни, икономически ефективни възобновяеми източници, като по този начин се постигне намаляване на емисиите на въглероден диоксид; призовава за по-тясно сътрудничество между органите за финансиране, частния сектор и правителствата на развиващите се страни с цел да се ускори постигането на целите; подчертава необходимостта от подпомагане за поддръжка с достатъчно възможности за достъп до снабдяване с резервни части и обучени местни технически експерти;

15. подкрепя използването на смесено финансиране, когато то представлява най-ефективния начин за използване на средствата за помощ за развитие за постигането на ЦУР №7, като вниманието е съсредоточено върху проекти от малък мащаб и от участващите предприятия се изисква да осъществяват корпоративната социална отговорност; призовава Комисията да внимателно да избягва отпускането на средства за проекти, които биха били жизнеспособни без тези средства, дори и за тях да се подават заявления от частни инвеститори; счита, че принципите за ефективност на развитието трябва да се спазват също в операциите за смесено финансиране, и отбелязва значението на съответствието с плановете за развитие на държавите бенефициенти, на широкото участие на заинтересованите страни, на прозрачността и отчетността, на координацията и ефикасността, както и на измеримите и постижими резултати;
16. призовава за премахване на субсидиите за изкопаеми горива и насърчава разпределянето на тези освободени финансови средства за ефикасни социални политики и за действия за изкореняване на енергийната бедност в развиващите се държави;
17. подчертава, че в крайна сметка единственият показател за успеха на действията на ЕС е размерът на приноса им за постигането на универсален достъп до енергия с минимални емисии на парникови газове, като се взема предвид принципът на обща, но диференцирана отговорност;
18. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на Комисията, на заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Европейския съюз по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, на генералния секретар на ООН и на генералния секретар на Групата на държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн.